EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 4.6.2025.
COM(2025) 219 final

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Nizozemske

{SWD(2025) 219 final}

Preporuka za

PREPORUKU VIJEĆA

o ekonomskim, socijalnim, strukturnim i proračunskim politikama te politikama zapošljavanja Nizozemske

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97[1], a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenog 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža[2], a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navodi se da su ciljevi okvira za gospodarsko upravljanje promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedinu zemlju te nadzor provedbe tih preporuka. Uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne, reformske i investicijske obveze u četverogodišnjem ili petogodišnjem razdoblju, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog

[1] SL L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] SL L 306, 23.11.2011., str. 25., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

razdoblja. Kretanje neto rashoda[3] u tim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati do kraja razdoblja prilagodbe odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom u srednjoročnom razdoblju. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća[4], kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam”) stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom za oporavak i otpornost pruža se financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije u Uniji i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća[5] („Uredba o planu REPowerEU”) donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Nizozemska je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Nizozemska je 8. srpnja 2022. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 4. listopada 2022. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Nizozemske[6], koja je izmijenjena 17. listopada 2023. u skladu s člankom 18. stavkom 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa

---

3 Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez (i) rashoda za kamate, (ii) diskrecijskih mjera na strani prihoda, (iii) rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, (iv) nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, (v) cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i (vi) jednokratnih i drugih privremenih mjera.

4 Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

5 Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa. eu/eli/reg/2023/435/oj).

6 Provedbena odluka Vijeća od 4. listopada 2022. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Nizozemske (ST 12275//22; ST 12275/22 INIT ADD 1).

za bespovratnu financijsku potporu, i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU[7]. Ta provedbena odluka Vijeća izmijenjena je 17. listopada 2023. i ponovno 5. studenog 2024.[8]. Posljednja revizija Provedbene odluke Vijeća donesena je 13. svibnja 2025. Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Nizozemska u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo Preporuku o utvrđivanju kretanja neto rashoda Nizozemske[9]. Plan je podnesen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i sadržava fiskalnu prilagodbu tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenog 2024. donijela mišljenje o nacrtu proračunskog plana Nizozemske za 2025. Komisija je istog dana, na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011, donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem je Nizozemska utvrđena kao jedna od država članica za koju je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načelâ europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja[10], a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: (i) inovacije, (ii) dekarbonizacija i konkurentnost i (iii) sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan akcijski plan za priuštivu energiju i plan za čistu industriju kojima se osigurava racionalan prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost, osobito u energetski intenzivnim sektorima, i koji je pokretač rasta. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

---

7 Provedbena odluka Vijeća od 17. listopada 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 4. listopada 2022. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Nizozemske (ST 13613/1/23, 13613/23 REV 1; ST 13613/1/23 ADD1 REV1).

8 ST 13789/24 INIT; ST 13789/24 ADD 1 REV 1.

9 Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o utvrđivanju kretanja neto rashoda Nizozemske, SL C/2025/648, 10.2.2025.

10 Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http:// data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati u skladu s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(9) U preporukama za pojedinu zemlju iz 2025. obuhvaćeni su svi ključni izazovi ekonomske politike na koje se nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo mjerama iz planova za oporavak i otpornost, vodeći računa o relevantnim izazovima utvrđenima u preporukama za pojedinu zemlju u razdoblju od 2019. do 2024.

(10) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila izvješće za Nizozemsku za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Nizozemske u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Nizozemske. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi kojima je Nizozemske izložena. Ocijenjen je i napredak Nizozemske u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina i smanjenja siromaštva, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

(11) Komisija je provela detaljno preispitivanje za Nizozemsku u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011. Glavni zaključci Komisije o ocjeni makroekonomskih slabosti za Nizozemsku za potrebe te uredbe objavljeni su 13. svibnja 2025.[11]. Komisija je 4. lipnja 2025. zaključila da u Nizozemskoj postoje makroekonomske neravnoteže. Konkretno, slabosti povezane s visokim privatnim dugom u kontekstu precijenjenog tržišta stambenih nekretnina i velikim suficitom tekućeg računa i dalje su relevantne i imaju prekograničnu važnost, unatoč nekim poboljšanjima koje uključuju veću dinamiku domaće potražnje. Suficit tekućeg računa među najvećima je u europodručju i očekuje se da će ostati visok. Sa stajališta štednje i ulaganja, svi gospodarski sektori pridonose suficitu. Suficit korporativnog sektora u znatnoj je mjeri potaknut aktivnostima nefinancijskih društava u inozemstvu i doprinosom zadržane dobiti multinacionalnih poduzeća. Iako su rast potrošnje i ulaganja bili ključni pokretači oporavka od pandemije, Nizozemska u pogledu razine korporativnih i javnih ulaganja zaostaje u europodručju. Dug kućanstava i dalje je među najvišima u EU-u, ali se znatno smanjio zbog učinaka nazivnika, dok se zaduživanje kućanstava 2024. snažno oporavilo. Cijene stambenih nekretnina prošle su se godine povećale te se očekuje da će se znatno povećati i 2025. jer brojni strukturni izazovi još nisu riješeni. Napredak politika je ograničen. Poduzete su neke mjere kojima bi se mogao smanjiti suficit tekućeg računa, ali se ne očekuje da će njihov ukupni učinak biti znatan. Poduzete su neke mjere kako bi se povećala ponuda stambenih nekretnina, ali mjere za smanjenje poticaja za zaduživanje kućanstava bile su ograničene. Nedavno uvođenje ograničenja najamnine predstavlja rizik za razvoj privatnog i socijalnog tržišta najma nekretnina.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(12) Vijeće je 21. siječnja 2025. preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda za Nizozemsku: 3,5 % u 2025., 3,3 % u 2026., 3,0 % u 2027. i 3,0 % u 2028., što

[11] SWD(2025) 71 final.

odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 10,4 % u 2025., 14,0 % u 2026., 17,5 % u 2027. i 21,0 % u 2028. Nizozemska je 29. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku[12] u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda te provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku uzima se u obzir i polugodišnje izvješće Nizozemske o ostvarenom napretku u provedbi plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(13) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila koordiniranu aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu kako bi se poduprli napori EU-a za brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu, a Europsko vijeće pozdravilo je taj prijedlog 6. ožujka 2025.

(14) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat[13], deficit opće države u Nizozemskoj se s 0,4 % BDP-a u 2023. povećao na 0,9 % BDP-a u 2024., dok je dug opće države pao s 45,2 % BDP-a krajem 2023. na 43,3 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od 6,8 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku za 2025. Nizozemska procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. iznositi 5,7 %. Komisija procjenjuje da je rast neto rashoda bio veći nego u godišnjem izvješću o napretku. Komisijini izračuni i procjena nacionalnih tijela razlikuju se zbog malih nepodudarnosti u procjeni učinka diskrecijskih mjera na strani prihoda. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da je u 2024. smjer fiskalne politike[14], koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio uglavnom neutralan.

(15) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Nizozemske očekuje se rast realnog BDP-a od 1,9 % u 2025. i 1,5 % u 2026. i inflacija mjerena HIPC-om od 3,0 % u 2025. i 2,4 % u 2026. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,3 % u 2025. i za 1,2 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 3,0 % u 2025. i 2,0 % u 2026.

(16) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se povećanje deficita opće države na 2,3 % BDP-a u 2025. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 45,0 % do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 7,9 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 2,1 % BDP-a u 2025. Povećanje deficita u 2025. uglavnom je posljedica smanjenja poreza na osobni dohodak, povećanja državne potrošnje za naknade zaposlenicima i intermedijarne potrošnje zbog veće osnovice od očekivane u 2024. i smanjenja nekih komponenti prihoda zbog

---

12 Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

13 Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

14 Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

očekivanih učinaka kojima su se povećali prihodi u 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 7,0 % u 2025. Ta niža predviđanja rasta neto rashoda nego u godišnjem izvješću o napretku rezultat su više razine neiskorištenih sredstava pretpostavljene u procjenama Komisije te malih nepodudarnosti u učinku diskrecijskih mjera na strani prihoda. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da će u 2025. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, biti ekspanzivan, za 0,6 % BDP-a. Predviđa se da će se do kraja 2025. povećati udio duga opće države u BDP-u na 45,0 %. Povećanje udjela duga opće države u BDP-u u 2025. uglavnom je posljedica proračunskog deficita i prilagodbi stanja i tokova.

(17) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratna sredstva) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu do 0,1 % BDP-a, u odnosu na 0,1 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Nizozemske.

(18) U razdoblju od 2021. do 2023. rashodi opće države za obranu u Nizozemskoj ostali su na stabilnoj razini od 1,3 % BDP-a[15]. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025., predviđa se da će se rashodi za obranu iznositi 1,5 % BDP-a u 2024. i 2025. To odgovara povećanju od 0,2 postotna boda BDP-a u odnosu na 2021.

(19) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Nizozemskoj povećati za 7,0 % u 2025. i kumulativno za 14,3 % u 2024. i 2025. Na temelju Komisijine proljetne prognoze 2025., predviđa se da će rast neto rashoda Nizozemske u 2025. biti veći od preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju[16] od 1,4 % BDP-a na godišnjoj razini. Razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno, predviđa se i da će kumulativna stopa rasta neto rashoda biti veća od preporučene maksimalne stope rasta, što odgovara odstupanju od 1,4 % BDP-a. Predviđeno je odstupanje veće od praga od 0,3 % BDP-a na razini godišnjeg odstupanja i praga od 0,6 % BDP-a na razini kumulativnog odstupanja. To sveukupno znači da postoji rizik odstupanja od preporučene maksimalne stope rasta neto rashoda kad sljedećeg proljeća budu dostupni podaci o realizaciji za 2025.

(20) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se da će se deficit opće države povećati na 2,8 % BDP-a u 2026. i da će se udio duga opće države u BDP-u povećati na 47,8 % do kraja 2026. Nakon 2026., u godišnjem izvješću o napretku predviđa se da će se deficit opće države smanjiti na 2,0 % BDP-a u 2027. i na 2,2 % BDP-a u 2028. Osim toga, predviđa se da će se udio duga opće države u BDP-u nakon 2026. povećati na 48,5 % u 2027. i na 49,2 % u 2028. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 2,7 % BDP-a u 2026. Povećanje deficita 2026. uglavnom je rezultat reforme vojnog mirovinskog sustava, koja zahtijeva paušalni prijenos sredstava države u mirovinski fond koji je izvan državne kontrole, s proračunskim učinkom od 0,7 % BDP-a, što se bilježi kao jednokratna mjera. Bez te transakcije saldo države umjereno bi se poboljšao jer su povećane stope PDV-a na određenu robu i usluge, a razredi poreza na osobni dohodak nisu u potpunosti prilagođeni inflaciji. Ta kretanja odgovaraju rastu neto

[15] Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG).

[16] Te će se vrijednosti od 2026. pojaviti na kontrolnom računu uvedenom člankom 22. Uredbe (EU) 2024/1263.

rashoda od 3,8 % u 2026. Na temelju Komisijinih procjena predviđa se da će u 2026. smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane i na nacionalnoj razini i na razini EU-a, biti uglavnom neutralan. Komisija predviđa da će se do kraja 2026. udio duga opće države u BDP-u povećati na 47,8 %. Povećanje udjela duga opće države u BDP-u u 2026. uglavnom je posljedica proračunskog deficita i prilagodbi stanja i tokova.

Ključni izazovi u području politika

(21) Prema nizozemskom sustavu oporezivanja privatnog dohotka određena imovina tretira se drukčije od ostatka, što utječe na raspodjelu kapitala i narušava gospodarske odluke. Prednost se daje vrijednosti stambenih nekretnina i mirovinskim doprinosima, čime se povećava potražnja na tržištu stambenih objekata u vlasništvu stanara i smanjuje raspoloživi dohodak kućanstava zbog visokih mirovinskih doprinosa. Osim toga, držanje imovine u poduzećima s malim brojem dioničara (poduzećima u kojima je većina dionica u vlasništvu samo nekoliko fizičkih osoba) poreznim obveznicima omogućuje odgodu plaćanja poreza na takve povrate, iako se ti povrati ostvaruju putem zajmova tog poduzeća koji su oslobođeni od poreza. Nadalje, kućanstva s imovinom na financijskim tržištima oporezuju se po pretpostavljenim stopama povrata, što je nepovoljno ako je stvarni povrat niži. Zbog toga je bogatstvo kućanstava u Nizozemskoj vrlo koncentrirano u nelikvidnim vrstama bogatstva, kao što su stambene nekretnine ili mirovine. Time se kućanstva izlažu većem gospodarskom riziku tijekom gospodarskih šokova, a u mnogim slučajevima možda neće doći do optimalnog obrasca potrošnje tijekom njihova životnog vijeka jer se raspoloživi dohodak smanjuje zbog visokih mirovinskih doprinosa i hipotekarnih kredita tijekom radnog vijeka. Nejednak porezni tretman raznih vrsta imovine dovodi do porezne arbitraže, smanjuje sposobnost poreznog sustava da djeluje kao automatski stabilizator, pogoršava gospodarske nejednakosti i može narušiti učinkovitu raspodjelu kapitala. Stoga je takav nejednak tretman relevantan i za uklanjanje makroekonomskih neravnoteža.

(22) Osim navedenih poreznih poticaja, visoke cijene na tržištu stambenih nekretnina potiče i nedostatak novih stambenih objekata. Vlada bi mogla unaprijediti svoje planove za povećanje stambene ponude sveobuhvatnim uklanjanjem prepreka koje trenutačno koče stambenu izgradnju, a posebno pojednostavnjenjem postupaka planiranja i izdavanja dozvola koji u prosjeku traju do 6 – 7 godina, od ukupnog razdoblja izgradnje od 10 godina. Time bi se doprinijelo ublažavanju makroekonomskih neravnoteža.

(23) Nedovoljno razvijeno privatno tržište najma nekretnina, koje karakteriziraju visoki troškovi i ograničene mogućnosti za stanare, predstavlja znatne izazove u pogledu cjenovne pristupačnosti i povećava rizik od siromaštva za kućanstva s niskim i srednjim dohotkom. Nedavni razvoji politika, uključujući proširenje kontrole cijena najamnina, zabrane kupnje nekretnina za najam i promjene u poreznom tretmanu nekretnina za najam, pogoršali su postojeće nedostatke u ponudi u privatnom sektoru najma. Nedostatak cjenovno pristupačnog najma stambenih nekretnina otežava mobilnost radne snage i konkurentnost. Kako bi se riješio taj problem, ponovno uspostavljanje ravnoteže između vlasništva nekretnina i najma te povećanje privlačnosti ulaganja omogućavanjem tržišnim silama da u većoj mjeri djeluju u tom sektoru mogli bi pridonijeti širenju privatnog tržišta najma nekretnina. To bi pak pomoglo u ublažavanju makroekonomskih neravnoteža.

(24) Nizozemski sustav dugotrajne skrbi suočava se sa znatnim izazovima zbog starenja stanovništva, skupe institucionalne skrbi i velikodušne pokrivenosti uzdržavanih osoba. U odnosu na većinu drugih država članica Nizozemska je vrlo uspješna u smislu primjerenosti, dostupnosti i kvalitete sustava dugotrajne skrbi, kao i veličine radne snage u tom području. Međutim, sustav sve više opterećuje državni proračun. Ukupni rashodi za dugotrajnu skrb u Nizozemskoj su 2022. iznosili 3,8 % BDP-a, što je daleko najviša vrijednost u EU-u. Nadalje, u Komisijinu Izvješću o starenju stanovništva za 2024. očekuje se da će povećanje rashoda za dugotrajnu skrb u Nizozemskoj do 2070. biti jedno od najvećih u EU-u. Mjere za rješavanje tog problema mogle bi uključivati usklađivanje participacija, tj. vlastitih doprinosa pacijenata, s troškovima skrbi koju primaju za različite vrste naknada. Sustav bi učinkovitije funkcionirao kad bi pacijenti svoj odabir načina dobivanja skrbi temeljili na pojedinačnim potrebama za skrbi, a ne na najmanjoj participaciji. Dodatna ulaganja u prevenciju kako bi se odgodile potrebe za dugotrajnom skrbi i dodatno poboljšalo pružanje skrbi u zajednici također bi mogla pomoći u smanjenju troškova. Tim bi se poboljšanjima mogla osigurati učinkovitija raspodjela koristi sustava, a da se pritom ne ugrozi visoka pokrivenost i kvaliteta sustava.

(25) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će pomoći da se djelotvorno odgovori na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku dovršetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti Nizozemske zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(26) Nizozemska je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koja obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT) i Europskog socijalnog fonda plus (ESF+). Važno je nastaviti ulagati napore u brzu provedbu tih programa i maksimalno povećati njihov učinak na terenu. Nizozemska već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta u okviru svojih programa kohezijske politike. Nizozemska se istodobno i dalje suočava s izazovima, primjerice ima prostora za daljnje jačanje konkurentnosti, među ostalim usavršavanjem i prekvalifikacijom ranjivih skupina te razvojem i proizvodnjom ključnih tehnologija. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Nizozemska je u okviru preispitivanja programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna preispitati svaki program uzimajući, među ostalim, u obzir izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025.[17] rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Osigurava se i fleksibilnost kako bi se ubrzali provedba programa i poticaji za države članice da dodijele sredstva kohezijske politike za pet strateških prioritetnih područja u Uniji, a to su konkurentnost u

[17] Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja - COM(2025) 123 final.

područjima strateških tehnologija, obrane, stanovanja, otpornosti vodoopskrbe i energetske tranzicije.

(27) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) pruža priliku za ulaganja u ključne strateške prioritete EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP djeluje putem 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinijeti i programu InvestEU kojim se podupiru ulaganja u prioritetnim područjima. Nizozemska bi mogla iskoristiti te inicijative za potporu razvoju ili proizvodnji ključnih tehnologija, što uključuje čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(28) Uz gospodarske i socijalne poteškoće koje se otklanjaju planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Nizozemska se suočava s dodatnim izazovima koji se odnose na: i) ulaganja u istraživanje i razvoj, ii) pristup financiranju, iii) ovisnost o fosilnim gorivima, iv) zagušenje elektroenergetske mreže, v) prekomjerna ležišta dušika, vi) nedostatak radne snage i vještina, vii) osnovne vještine i viii) sudjelovanje u programima u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM).

(29) Nizozemska ima uspješan sustav istraživanja i inovacija te se u zbirnom inovacijskom indeksu nalazi na četvrtom mjestu. Međutim, nedavni trendovi upućuju na to da je intenzitet istraživanja i razvoja u javnom i privatnom sektoru pao ispod prosjeka EU-a i globalnog prosjeka, što može ugroziti dugoročnu konkurentnost. Konkretno, u sektorima kao što su proizvodnja te informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) postoji znatni manjak ulaganja, pri čemu je udio ulaganja u dodanoj vrijednosti niži nego u europodručju. Ulaganja u istraživanje i razvoj kao udio bruto dodane vrijednosti u privatnom sektoru zaostaju za drugim europskim predvodnicima u području inovacija. Istodobno su javna ulaganja u istraživanje i razvoj ispod prosjeka EU-a, a nedavnim proračunskim rezovima u Nacionalnom fondu za rast dodatno je smanjena javna potpora inovacijama. Za rješavanje tih izazova potreban je ciljani pristup usmjeren na ključna područja tržišnog natjecanja, ulaganje u objekte za istraživanje i testiranje te promicanje prioritetnih tehnologija navedenih u nacionalnoj tehnološkoj strategiji, uključujući kvantnu tehnologiju, poluvodiče, umjetnu inteligenciju i podatkovnu znanost. Jačanjem javne potpore inovacijama Nizozemska može potaknuti inovacijsko okruženje i zadržati svoj položaj europskog predvodnika u području inovacija.

(30) Unatoč dobro kapitaliziranim financijskim tržištima koja pružaju stabilan izvor financiranja gospodarstvu, kao i jednom od najdubljih tržišta rizičnog kapitala u EU-u, neka *start-up* i *scale-up* poduzeća suočavaju se s poteškoćama u pristupu financiranju. Konkretno, postoji manjak financijskih sredstava za *start-up* poduzeća, s potrebama za kapitalom većima od 10 milijuna EUR, i *scale-up* poduzeća, kojima su potrebna financijska sredstva u iznosu većem od 50 milijuna EUR prije opsežne komercijalizacije. Ta se poduzeća u velikoj mjeri oslanjaju na strane ulagače. Nizozemska vlada najavila je nekoliko inicijativa za olakšavanje ulaganja u *scale-up* poduzeća u okviru Invest-NL i Dutch Venture Initiative, ali te je inicijative potrebno učinkovito provesti i pratiti. Trenutačni manjak financijskih sredstava mogao bi otežati inovativna ulaganja i dugoročnu konkurentnost jer *start-up* i *scale-up* poduzeća bilježe veći rast produktivnosti od drugih novih poduzeća. Kako bi riješila taj problem, Nizozemska može imati koristi od upotrebe financijskih instrumenata i programa kao što su jamstva ili instrumenti za ulaganja „iz fonda u fond” kako bi usmjerila sredstva financiranja i privukla institucionalne ulagače kao što su domaći mirovinski fondovi, koji su najveći u europodručju.

(31) Nizozemska se i dalje u velikoj mjeri oslanja na fosilna goriva. Nafta i prirodni plin činili su 2023. 43,9 %, odnosno 33,8 % ukupne kombinacije izvora energije u zemlji, dok je udio obnovljivih izvora energije iznosio samo 13,8 %. Zbog toga je nizozemsko gospodarstvo osjetljivo na globalna kretanja cijena te je otežan prelazak na zeleno gospodarstvo. Unatoč napretku Nizozemske u uvođenju obnovljivih izvora energije, posebno energije vjetra na moru, njezin je udio energije iz obnovljivih izvora i dalje ispod prosjeka EU-a i ispod ciljeva EU-a. Stoga su potrebni dodatni napori kako bi Nizozemska osigurala daljnje uvođenje obnovljivih izvora energije i ostvarila ciljeve EU-a u pogledu energije iz obnovljivih izvora do 2030. To bi moglo uključivati mjere za smanjenje financijskih rizika u sektoru energije vjetra na moru kako bi se zadržala privlačnost ulaganja u tom sektoru.

(32) Pogoršalo se zagušenje elektroenergetske mreže, što utječe na ruralna i urbana područja te na prijenosne i distribucijske mreže. To otežava prelazak na čistu energiju, ograničava gospodarsku aktivnost i narušava konkurentnost Nizozemske. Mrežni operatori često su prisiljeni odbiti zahtjeve za pristup mreži novih proizvođača i potrošača električne energije. Iako se problem zagušenja mreže rješava kombinacijom ulaganja u mrežu i regulatornih inicijativa, očekuje se da će zagušenje mreže i dalje biti velik izazov u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju, zbog čega će biti potrebno stalno praćenje i djelovanje. Nizozemska bi mogla imati koristi od povećanja kapaciteta svoje prijenosne i distribucijske mreže, provedbe rješenja za fleksibilnost i strukturnog smanjenja razine zaobilaznih tokova kako bi se maksimalno povećala prekozonska trgovina električnom energijom putem postojeće prekogranične infrastrukture.

(33) Prekomjerne razine taloženja dušika, koje uglavnom, ali ne isključivo, proizlaze iz intenzivnog poljoprivrednog sektora, i dalje su znatan ekološki izazov koji utječe na nizozemsko gospodarstvo u cjelini. Prekomjerno taloženje dušika dovodi do prekomjerne gnojidbe i zakiseljavanja tla i vode, a istodobno se znatno ograničava izdavanje dozvola za građevinske radove, odgađa se potrebna infrastruktura i utječe na konkurentnost zemlje. Kvaliteta površinskih i podzemnih voda i dalje je razlog za zabrinutost jer mnoga vodna tijela ne poštuju Okvirnu direktivu o vodama i Direktivu o nitratima. Stoga su potrebne dodatne mjere kako bi se strukturno riješilo pitanje prekomjernog taloženja dušika u sektorima koji ispuštaju emisije i potaknuo prelazak na održivu poljoprivredu, uključujući ekološku poljoprivredu. Konkretno, Nizozemska bi mogla imati koristi od uvođenja poljoprivrednih praksi čiji je cilj smanjenje onečišćenja hranjivim tvarima i pesticidima te emisija stakleničkih plinova.

(34) Udio nizozemskih radnika s fleksibilnim ugovorima ili ugovorima na određeno vrijeme gotovo je dvostruko veći od prosjeka EU-a. Osim toga, na nizozemskom tržištu rada postoje razni poticaji kojima se stvaraju nejednaki uvjeti za zaposlenike i samozaposlene osobe bez zaposlenika, čime se omogućuje lažno samozapošljavanje i dovodi do relativno visokog udjela samozaposlenih na nizozemskom tržištu rada. Raširena primjena fleksibilnog zapošljavanja pridonijela je segmentaciji tržišta rada (tj. podjeli tržišta rada na različite kategorije radnika s različitim razinama sigurnosti radnog mjesta i/ili pristupa socijalnim i drugim naknadama) i nerazmjerno utječe na ranjive skupine kao što su radnici s nižim razinama vještina i osobe migrantskog podrijetla. Ti će radnici vjerojatno češće ostati na nesigurnim radnim mjestima s ograničenim pristupom osposobljavanju, neodgovarajućom socijalnom zaštitom i većim rizikom od siromaštva unatoč zaposlenju i socijalne isključenosti. Visoka raširenost samozaposlenih osoba i fleksibilno zapošljavanje također mogu utjecati na rast produktivnosti jer ti oblici zapošljavanja često imaju manje mogućnosti za učenje,

razvoj i osposobljavanje. Vlada provodi paket mjera za smanjenje poticaja za samozapošljavanje i fleksibilno zapošljavanje. To obuhvaća: i. razne zakonodavne izmjene kako bi se ograničilo lažno samozapošljavanje i smanjile razlike između samozaposlenih osoba i zaposlenika, koje su obuhvaćene nizozemskim planom za oporavak i otpornost; i ii. prijedlog zakona kojim se nastoji osigurati sigurnost radnih mjesta za one koji rade na temelju fleksibilnih ugovora o radu. Sveobuhvatna i brza provedba tih planova ključna je za rješavanje problema na nizozemskom tržištu rada.

(35) Nedostatak radne snage i vještina i dalje je velik izazov u Nizozemskoj i utječe na širok raspon sektora, uključujući zdravstvo, obrazovanje, tehnologiju i IKT. Nizozemska se u tom smislu ističe i u odnosu na usporediva gospodarstva, pri čemu je veća vjerojatnost da će nizozemska poduzeća prijaviti poteškoće u zapošljavanju u usporedbi s prosjekom EU-a. Postoji nekoliko strukturnih čimbenika koji utječu na manjak radne snage, uključujući demografske trendove, spor rast radne snage i nizak prosječni broj odrađenih sati. Ta ograničenja ometaju produktivnost i konkurentnost. Unatoč visokim stopama sudjelovanja, Nizozemska ima neiskorišten potencijal za rad, posebno među osobama migrantskog podrijetla i radnicima koji rade u nepunom radnom vremenu, posebno ženama. Kako bi se povećala ponuda radne snage, moglo bi se poticati ljude da rade više sati, među ostalim mjerama politike koje im omogućuju da kombiniraju rad s obiteljskim obvezama i obvezama skrbi te promicanjem kvalitete rada i boljih radnih uvjeta. Privlačenje talenata također može povećati ponudu radne snage. Za rješavanje problema nedostatka radne snage bit će potreban višedimenzionalan pristup usmjeren na sektorske prepreke i poticanje ulaganja kojima se potiče produktivnost. Jačanje mogućnosti usavršavanja i prekvalifikacije, posebno za osobe na marginama tržišta rada, bit će ključno za ublažavanje nedostatka radne snage, poticanje sektorske mobilnosti i podupiranje dugoročne gospodarske otpornosti. Mjere politike na strani potražnje mogle bi se usmjeriti na promicanje sektora s visokom dodanom vrijednošću i sektora koji se povezuju s društvenim izazovima, kao što su obrazovanje i zdravstvena skrb, poticanje međusektorske mobilnosti te povećanje ulaganja u veću produktivnost i istraživanje i razvoj.

(36) Pad osnovnih vještina u Nizozemskoj jedan je od najvećih u EU-u i ugrožava ishode obrazovanja i tržišta rada te konkurentnost. Iako Nizozemska i dalje ima relativno visok udio učenika s najboljim rezultatima, tijekom posljednjeg desetljeća broj učenika sa slabim rezultatima naglo se povećao u matematici, prirodoslovlju i čitanju. Slabiji rezultati četiri su puta češći među učenicima u nepovoljnom položaju nego među njihovim vršnjacima. Nedostatak učitelja i nastavnika znatan je, može utjecati na ishode učenja i otežati pristup kvalitetnom obrazovanju za sve jer postoje razlike ovisno o udjelu učenika u nepovoljnom položaju u školama i regijama. Kako bi riješila ta pitanja, Nizozemska bi mogla ocijeniti i preispitati postojeće mjere za poboljšanje osnovnih vještina, kao što je „Glavni plan za osnovne vještine”, koji je pokrenut 2022., te razmotriti mjere za poboljšanje ishoda učenja, kao što je olakšavanje prelaska između različitih obrazovnih smjerova, s naglaskom na školama s učenicima u nepovoljnom položaju.

(37) Nizozemska se suočava s poteškoćama u osiguravanju dovoljnog broja osoba sa završenim visokoškolskim obrazovanjem u području STEM-a, čime se pogoršava nedostatak vještina. Unatoč tome što je stopa stjecanja tercijarnog obrazovanja iznad prosjeka EU-a, ta zemlja zaostaje u udjelu osoba s diplomom u području STEM-a. Konkretno, žene i studenti migrantskog podrijetla nedovoljno su zastupljeni u područjima STEM-a. Kako bi se riješio taj problem, može se pružiti ciljana potpora obrazovanju, uključujući individualno savjetovanje i prilagođene procese poučavanja.

Takve inicijative mogu pomoći u uklanjanju prepreka i potaknuti nedovoljno zastupljene skupine da pohađaju studij u području STEM-a.

(38) Imajući u vidu blisku međusobnu povezanost gospodarstava država članica europodručja i njihov zajednički doprinos funkcioniranju ekonomske i monetarne unije, Vijeće je u 2025. državama članicama europodručja preporučilo da poduzmu djelovanja, među ostalim u okviru svojih planova za oporavak i otpornost, u cilju provedbe Preporuke o ekonomskoj politici europodručja 2025. Kad je riječ o Nizozemskoj, preporuke br. 2, 3, i 5 doprinose provedbi prve preporuke za europodručje o konkurentnosti, a preporuke br. 1, 4 i 5 doprinose provedbi druge preporuke za europodručje o otpornosti. Preporuka br. 1 doprinosi provedbi treće preporuke za europodručje o makroekonomskoj i financijskoj stabilnosti iz Preporuke za 2025.

(39) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i zaključke o postojanju neravnoteža, preporuke na temelju članka 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporuci br. 1. Politikama iz preporuke br. 1 doprinosi se uklanjanju slabosti koje se odnose na visok privatni dug u kontekstu precijenjenog tržišta stambenih nekretnina i slabosti povezanih s velikim suficitom tekućeg računa. Preporukom br. 1 doprinosi se uklanjanju neravnoteža i provedbi preporuke o ekonomskoj politici europodručju, u skladu s uvodnom izjavom 38.

PREPORUČUJE da Nizozemska u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i pripravnost u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Osigurati da neto rashodi budu u skladu s kretanjem koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. Uskladiti oporezivanje različitih vrsta dohotka od imovine, među ostalim, kako bi se smanjili poticaji za kupnju stambene nekretnine zaduživanjem. Ukloniti prepreke za izgradnju novih stambenih objekata pojednostavnjenjem postupaka planiranja i izdavanja dozvola. Podupirati razvoj cjenovno pristupačnog privatnog sektora najma, među ostalim povećanjem privlačnosti ulaganja u taj sektor. Riješiti očekivano povećanje rashoda povezanih sa starenjem stanovništva u području dugotrajne skrbi tako što će sustav postati troškovno učinkovitiji, među ostalim učinkovitijom raspodjelom naknada.

2. Imajući u vidu odgovarajuće rokove za pravovremen dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, osigurati djelotvornu provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, u cilju poboljšanja konkurentnosti.

3. Povećati intenzitet istraživanja i razvoja u javnom i privatnom sektoru usmjeravanjem potpore na ulaganja u ključne strateške tehnologije. Riješiti problem manjka financijskih sredstava za *start-up* i *scale-up* poduzeća u kasnoj fazi poticanjem dostupnih financijskih instrumenata i pružanjem poticaja za privlačenje institucionalnih ulagača.

4. Smanjiti ukupnu ovisnost o fosilnim gorivima ubrzavanjem uvođenja obnovljivih izvora energije i poboljšanjem energetske učinkovitosti, posebno u zgradama. Smanjiti zagušenje elektroenergetske mreže povećanjem kapaciteta prijenosne i distribucijske mreže, provedbom rješenja za fleksibilnost, maksimalnim povećanjem prekozonske trgovine i daljnjim pojednostavnjenjem postupaka izdavanja dozvola.

Provesti strukturne mjere za učinkovito rješavanje prekomjernog taloženja dušika i pogoršanja kvalitete vode, posebno ulaganjem dodatnih napora u održivu poljoprivredu.

5. Donijeti i provesti mjere za smanjenje poticaja za korištenje fleksibilnih ugovora ili ugovora na određeno vrijeme. Provesti sveobuhvatne mjere za rješavanje problema nedostatka radne snage i vještina, među ostalim iskorištavanjem nedovoljno iskorištenog potencijala radne snage, jačanjem mogućnosti usavršavanja i prekvalifikacije za sve s pomoću ciljanih i prilagođenih aktivnih politika tržišta rada te poticanjem mobilnosti u sektore visoke produktivnosti i sektore povezane s društvenim izazovima. Poboljšati osnovne vještine, među ostalim rješavanjem problema nedostatka nastavnog osoblja i prilagođenom potporom školama u nepovoljnom položaju, te poticati sudjelovanje u programima STEM-a ciljanom obrazovnom potporom i savjetovanjem o karijeri, posebno za žene i učenike migrantskog podrijetla.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće
Predsjednik